

BESEDOTVORJE-je jezikoslovna veda ki se ukvarja s pravili o tvorjenju in razumevanju novih besed **OBLIKOSLOVJE** proučuje oblikovne lastnosti besed **obrazila**-je lahko na levici(odporna-predskupina) na desni(tripona-brustilec)ali med deloma (medpona -samostojen)besedotvorne podstave **PREGIBNE besede**-besede katerim se oblika spreminja(sestavljene iz osnove in končnice)**NEPREGIBNE** -besede z nespremenljivo obliko **SAMOSTALNIŠKE BESEDE**- so besede, ki poimenujejo bitja reči in pojme-to delajo neposredno ali posredno.v stavku nastopajo predvsem v vlogi osebka ali predmeta **S.B.** delimo na samostalnik, posamostaljene pridevnike in sam. zaimke **SAMOSTALNIK** je potvrsta sam. besed; z njimi neposredno poimenujemo bitja, reči ali pojme:so v m.ž in s spola; slo ima 3 slovinčna števila ed. dv. mn. nekateri pa so množinski_sam(možgani ošpice) ali edninski sam(kri,sadje);spadajo med pregibne besede in spreminja končnica temu pravimo **sklanjanje**; v slo je 6 sklonov- I,R,D,T,M,O,samo določamo sklanjanje vne vzorce **SKLANJATVE** I.m -rod. končnica-a 2.m-rod. končnica -e 3.m rod končnica -o ; 1.ž rod končnica-e 2.ž rod. končnica-i 3.ž rod. končnica-o ; 1.s rod končnica-a **POSAMOSTALJENI PRIDEVNIK** to so prvimi pridevniki npr. dežurni zdravnik,krško mesto. **ZAIMEK** beseda ki nekaj poimenuje posredno **SAMO. ZAIMKI** so besede ki posredno poimenujejo bitja reči ali pojme;delimo jih na **osebne in neosebne**: **osebni** so tisti SZ, ki izražajo slovinčno osebo(on,midva)-določimo jim spol število in sklon-pri sklanjanju se nekaterim menja osnova(jaz-mene) v R,D in T imajo dve obliki (galsazaj/rjeja) in naslonska(šo)-če je T navezan na predlog(zanj)imajo še tretjo obliko **navezane(-ni)**,**neosebni** ločimo jih več vrst: **vprašalni(kdo/kaj)** **oziralni**_(kdo/kar) **nedoločni** (nekdo/nekaj) **nikalni** (nihče/nič) **poljubnostni** (kdo/kaj) **STOPNJEVANJE** (dvestopenjsko: lep-prelep; tristopenj: z obrazili(osnova-lep primernik- lepši, presežnik-najlepši) z pristovi-rdeč-bolj rdeč-najbolj rdeč)**PRID B**(besede ki ne poimenujejo prvin predmetnosti,temveč njihovo lastnost,vrsto,svojino ali količino:se sklanjajo) **PRIDEVNIK** (besede ki neposredno poimenujejo lastnost,vrsto ali pripadnost; **lastnostni**-kakešen; **vrstni**-kateri;**svojilni**-čigav) **ŠTEVNIK** (beseda s katero štejemo; 1. **Glavni št**-poimenujemo količino prvin,zato po njih sprašujemo s koliko; 2. **vrstilni**-poimenuje položaj prvine v vrsti, skupini zato se vprašamo kateri(po vrsti)**3.ločilni**-pomeni lahko količino(dvoje hlač)in vrsto(dvoje vrat)**4. Množilni**(končnica-en (dvojni) **5. Nedoločni**(več, največ, veliko, malo, mnogo))**PRIDEV ZAIMEK**(besede ki posredno poimenujejo lastnost,vrsto,svojino,količino: 1. **OSEBNI** (izražajo slovinčno osebo)2. **NEOSEBNI**(vsil ostali prid zaimki; vprašalni (kakešen kateri čigav koliko)oziralni(kakešen ki čigar kolikor) nedoločni (nekakešen,neki nekoliko) nikalni (nikakršen noben nič) kazalni(tak toliko) **GLAGOL**(beseda s katero poimenujemo dejanje stanje dogajanje zaznavanje obstajanje sprejemanje; polnompomenski-so izadli nepolnompomenski- biti, naklonski(smeti, hoteti) fazi (začet,končan))**OS**(1., 2., 3.) **ŠT**(ed,dv,mn) **NAKLON** (povečni-jaz vozim;velelni-vozil;pojomi-če bi vozil)**GL VID** (dovršni-končanoprevzili; nedovršni-še traja-vozim) **NACIN** (tvornik-vrščlec dejanja-jaz pišem knjigo; trpnik-ni osebe-knjiga se piše) **ČAS** (prik, sed, pret, predpret)//**PRISLOV** (besede ki poimenujejo kraj(kje, kod, kam) čas(kdaj) način(kako) ali vzrok(zakaj)to delajo neposredno(domov) ali posredno(nekam) **PREDLOG**(besede ki poimenujejo neenakovredno razmerje med besedami ali besednimi zvezami; s/z, kh) **VEZNIK** (beseda ki poimenuje logično razmerje med prvimi predmetnosti in ne vpliva na obliko besede za seboj;pridevni-in pa temveč;podredni-da) **ČLENEK**(izražajo sporočevalčevo razumsko presojo stvarnost(če še tik) ali večjo/manjšo stopnjo njegovega prepričanja o čem(morda zares zagotovo) pritrjevanje- da zanikanje-ne vpraševanje-ali poudarjajo-celo) **MEDMET** (beseda ki neposredno izraža sporočevalčevo doživljanje stvarnosti;razpoloženjski-jubej; posnemovalni-čiv;velelni-pst)